Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

№ 156 (4792)
ПЯТНИЦА
АВГУСТЫН
10
1945 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэ

Япониин Правительствода Советскэ Правительствын хэһэн мэдүүлгэ

Августын 8-да СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотов японско Элшэн сайд г-н Сато гэгшые ерүүлжэ уулзаад, Япониин Правительствода дамжуулхын тулада Советскэ Правительствын үмэнэһөө дооро дурсагдаһан мэдүүлгэ хэһэн байна:

«Гитлеровскэ Германиин бута сохигдоһон ба капитуляци хэһэнэйнь һүүлээр Япони болбол дайн сэрэгые үргэлжэлүүлхэ гэжэ үшөө байһаар байһан агууехэ гансал держава болоно.

Японско зэбсэгтэ хүсэнүүдэй үгэ дуугүйгөөр капитуляци хэхэ тухай Америкын Холбоото Штадууд, Великобритани болон Хитад—эдэ гурбан державануудай энэ оной июлиин 26-да хэһэн эрилтэһээ Япони арсаба. Тиигээд байхадань Алас Дурна зүгтэхи дайнда үгэ залгагша болохо (посредничество) тухай Советскэ Союзда Японско Правительствын оруулһан дурадхал ямаршье үнэһэгүй болоод байна.

Япониин капитулировалхаһаа арсаһыень хараадаа абажа, японско агрессидэ эсэргүүсэхэ дайнда оролсожо, тэрээгээр дайн сэрэгые дүүргэхэ болзорые хорооходо, хүн зэмитанай үхэхэ хорохо ябадалые үсөөрүүлхэ болон бүгэдэнниитын эб найрамдалые түргэнөөр һэргээн бодхоохо хэрэгтэ туһалха гэһэн дурадхалтайгаар союзнигууд болбол Советскэ Правительствода хандаһан байгаа.

Союзническа үүргэ уялгадаа үнэн сэхэ байжа, Советскэ Правительство болбол союзнигуудай дурадхалые хүлеэн абаад, энэ оной июлиин 26-да хэһэн союзна державануудай мэдүүлгэдэнь нэгэдэлсэбэ.

Советскэ Правительствын энэ политика хадаа эб найрамдалай ерэхэ сагыень дүтэлүүлжэ шадаха, саашадаа үхэхэ хорохо ба зобохо ябадалһаа арадуудые сүлөөлжэ шадаха ба мүн үгэ дуугүй капитуляци хэхэ ябадалһаа арсаһанайнгаа һүүлээр Германиин үзэжэ гараһан тэдэ аюулнуудһаа ба һандаралнуудһаа зайсаха аргые японско арад зондо олгожо шадаха гансал тиимэ зэбсэг болохо байна.

Эндэ хэлэгдэһэн ушарһаа үглөөдэрһөө хойшо, тусхайлан хэлэбэл августын 9-һөө эхилэн, Советскэ Союз болбол Японидо эсэргүү дайн сэрэгэй байдалтай болоһон дээрэ бэеэ тоолоно гэжэ Советскэ Правительство мэдүүлнэ.

1945 оной августын 8 ».

В. М. Молотов болбол Токиодо һуугаа Советскэ Элшэн Сайд Я. А. Малик Советскэ Правительствын энэ мэдүүлгые Японско Правительствода энээнтэй нэгэн доро дамжуулан үгэхэ юм гэжэ г-н Сатода мүн лэ мэдүүлһэн байгаа. Япониин Элшэн сайд г-н Сато гэгшэ Советскэ Правительствын мэдүүлгые Японско Правительствын анхаралда хүргэхэб гэбэ.

Великобританиин, Америкын Холбоото Штадуудай болон Хитадай Элшэн сайдуудта В. М. Молотовой хэһэн мэдүүлгэ

Августын 8-да В. М. Молотов Великобританиин Элшэн Сайд сэр Арчибальд К. Керр, Америкын Холбоото Штадуудай Элшэн Сайд г—н В. А. Гарриман ба Хитадай Элшэн Сайд г—н Фу Бин-чан гэгшэдтэй уулзаад, августын 9-һөө эхилжэ Советскэ Союз болон Япониин хоорондо дайнай байдалтай болобо гэжэ соносхохо гэһэн Советскэ Правительствын шиидхэбэри тухай тэдэндэ мэдээсэбэ.

Элшэн Сайдууд болбол Советскэ Правительствын мэдүүлгые дуулахадаа ханамжатай байһанаа элирхэйлбэ.

И. В. Сталин США-гэй Элшэн сайд г-н В. А. Гарримантай уулзаба

Августын 8-да СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус И. В. Сталин болбол Америкын Холбоото Штадуудай Элшэн сайд г-н В. А. Гарриман гэгшэтэй уулзаһан байна.

Уалзалга болоходонь СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотов ба США-гэй Посольствын Советник г-н Д. Кеннан гэгшэд байлсаба.

И. В. Сталин господин Сун Цзы-веньтэй хөөрэлдэбэ

Августын 7-до СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталин Хитад Республикын Национальна Правительствын Гүйсэдхэхэ юаниин Түрүүлэгшэ господин Сун Цзы-веньтэй хөөрэлдэбэ.

Хөөрэлдөөн болоходонь байлсагшадые нэрлэбэл СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотов, СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссарай Орлогшо С. А. Лозовский, Хитадта һуугаа Советскэ Элшэн сайд А. А. Петров, мүн тэрэшэлэн Хитад Республикын Гадаада Хэрэгүүдэй Министр господин Ван Ши-цзе, Хитад Республикын Гадаада Хэрэгүүдэй Вице-Министр господин Виктор Ху, СССР-тэ һуугаа Хитадай Элшэн сайд господин Фу Бин-чан болон делегациин член господин Цзян Цзин-го гэгшэд болоно.

Хитад Республикын Гүйсэдхэхэ юаниин Түрүүлэгшэ господин Сун Цзы-вень ба Хитад Республикын Гадаада Хэрэгүүдэй Министр господин Ван Ши-цзе гэгшэд Москвада ерэбэ

Августын 7-до Хитад Республикын Гүйсэдхэхэ юаниин Түрүүлэгшэ господин Сун Цзы-вень, мүн тэрэшэлэн Хитад Республикын Гадаада Хэрэгүүдэй Министр господин Ван Ши-цзе гэгшэд Москвада дахяад ерэбэ. Тэдэнтэй хамта ерэлсэгшэдые нэрлэбэл генерал Сюн Ши-хой, адмирал Шень Хун-ле, господинууд Цянь Чан-чжао, Цзян Цзин-го, Чжан Фу-юнь, Пу Дао-мин, Лю Кай, Лю Цзе-жун болон бусад болоно.

Эдэнтэй нэгэн доро Хитадта һуугаа СССР-эй Элшэн сайд А. А. Петров Москвада ерэһэн байна.

Эндэ ерэгшэдые Центральна аэродром дээрэ СССР-эй Арадай Комиссарай Түрүүлэгшын Орлогшо ба Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотов, СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссарай орлогшо С. А. Лозовский, Гадаадын Худалдаа-наймаанай Арадай Комиссарай Орлогшо А. Д. Крутиков, Московско Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо М. Я. Яснов, генерал-лейтенант К. Р. Синилов, СССР-эй НКИД-эй Протокольно Таһагые Даагша Ф. Ф. Молочков, СССР-эй НКИД-эй 1-дэхи Алас Дурнадахи Таһагые Даагша Г. И. Тункин гэгшэд угтаһан байгаа.

Мүн тэрэшэлэн эдэ ерэгшэдые Элшэн сайд господин Фу Бин-чан түрүүтэй Хитад посольствын состав, Великобританиин Элшэн сайд сэр Арчибальд Керр, Америкын Холбоото Штадуудай Элшэн сайд господин А. Гарриман, французска Республикын Элшэн сайд генерал Ж. Катру ба бусад угтаһан байха юм.

Аэродром болбол хитад ба советскэ тугуудаар шэмэгдэнхэй байба.

СССР болбол Румыни ба Финляндитай дипломатическа харилсаагаа һэргээбэ

Августын 6-да Румынида байгаа Союзна Контрольно Комиссиин Түрүүлэгшын Орлогшо генерал-полковник И. З. Сусайков гэгшэ Советскэ Правительство болбол Румынитай дипломатическа харилсаагаа һэргээхэ гэжэ шиидхээд, элшэн түлөөлэгшэдые андалдан абахые дурадхаһан тухай Румыниин Премьер-Министр господин Петре Грозада Советскэ Правительствын даалгабаряар мэдүүлһэн байгаа. Советскэ Правительство хадаа 1944 оной августын 23-һаа эхилээд, гитлеровскэ Германида эсэргүүсэхэ тэмсэлдэнь союзнигуудай талада Румыниин эдибхитэйгээр хабаадалсаһаниие болон Германиие дараха хэрэгтэ румынска арад зоной туһа нэмэри хэһэниие, мүн тэрэшэлэн эбтээ орохо тухай хэлсээгээр бэе дээрээ даажа абаһан уялгануудаа Румыниин шударгуугаар дүүргэжэ байһаниие́нь хараадаа абажа, энэ шиидхэбэри гаргаһан байна гэжэ тус мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Баһа августын 6-да, Финляндида байгаа Союзна Контрольно Комиссиин Түрүүлэгшэ нүхэр А. А. Жданов болбол мүн лэ тиимэрхүү мэдүүлгые Финляндиин Премьер-Министр господин Паасикиви гэгшэдэ Советскэ Правительствын даалгабаряар дамжуулжа үгэһэн байха юм. Советскэ Правительство хадаа 1944 оной сентябриин 19-дэ эбтээ орохо тухай баталһан Хэлсээниие Финляндиин шударгуугаар дүүргэжэ, тэрээгээрээ гитлеровскэ Германида эсэргүүсэхэ союзнигуудай тэмсэлэй амжалта түйлахадань туһа хэһыень хараадаа абажа, дурсагдаһан шиидхэбэри гаргаба гэжэ энэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ.

Советскэ Правительствын иимэ шиидхэбэри гаргаһанайнь харюуда румынска болон финскэ правительствонууд дурсагдаһан шиидхэбэринүүдые хүсэд зүбшөөжэ, өөһэдөө ханамжатай байһанаа мэдүүлһэн байна.

Английска профсоюзна делегаци мордобо

Үсэгэлдэр, августын 7-до, СССР-тэ айшалжа ерэһэн Англиин түмэр үйлэдбэрилхэ ба булад шудхаха ажаүйлэдбэриин хүдэлмэришэдэй профсоюзай делегаци нютагаа бусаба. Тус делегаци болбол СССР-эй Хара металлургиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гэй уряалаар ерэжэ, Москвагай, Магнитогорскын, Запарожиин томо томо предприятинууд, һургуулинууд, хүүгэдэй садууд, гэгээрэл болбосоролой албан газарнуудаар ябажа үзэбэд.

Английска айлшад СССР-тэ 3 неделиһээ үлүү байжа, советскэ профсоюзуудай эмхи гуримтай, Магнитогорско металлургическа комбинадай, мүн «Хадуур ба Балта» гэжэ заводой болон бусад предприятинуудай заводской болоод цеховой комитедэй хүдэлмэришэдтэй танилсаһан байгаа.

Делегациин членүүд мордохынгоо урда тээ СССР болон Англиин профсоюзуудай хани барисаан хадаа хүндэ хүшэр гарза гайда орожо түйлагдаһан эб найрамдалые бүхэжүүлжэ, эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудай союзые бата бэхи болгохо байна гэжэ мэдүүлбэ.

Аэродром дээрэ делегациие үдэшэгшэдые нэрлэбэл Хара металлургиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гэй түрүүлэгшэ нүхэр Евстратов, «Хадуур ба Балта» гэжэ заводой завкомой түрүүлэгшэ нүхэр Пономарёв, ВЦСПС-эй Уласхоорондын таһагые даагша нүхэр Кузнецов, ВЦСПС-эй харюусалгата хүдэлмэришэд болоно.

Талха бэлэдхэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөө эмхидхэе!

Колхозно Кубаниин сүлөөтэ хасагуудай патриотическа уряалынь мүнөөдэр манай агууехэ Эхэ орон дотор таража дэлгэрхэнь гээшэ. Тэдэнэй хандалга бэшэг соонь хэлэгдэһэн халуун үгэнүүдые советскэ таряашан бүхэн зүрхэндөө дүтэ хүлеэн абаха байна, гэбэл:

—Нүхэд, эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, совхозууд ба МТС-эй хүдэлмэришэд, хүдөө ажалай специалистнууд гүрэндэ орооһо тушааха талаар колхозуудай түрүүшын уялгые болзорһоонь урид дүүргэхэ, тиихэ зуураа намарай тарилгые тон һайнаар үнгэргэжэ, 1946 ондо үндэр ехэ ургаса абаха үндэһэ һуури тодхохо болон манай социалистическэ гүрэнэй сэрэгэй экономическа хүсэ шадалые улам ехээр бүхэжүүлхын тулада бии бүхы хүсэ шадалаа зангидан гаргая!—гэжэ хэлэгдэнэ.

Колхозно Кубань гээшэ советскэ газар ороной бүхы ажалшадта мүнөө жэлдэ хоёрдохёо хандажа өөрынгөө үгэ хэлэбэ. Улаан Армиин шэн габьяата сэрэгүүдэй гитлеровскэ Германиие дараха һүүлшын добтолго хэжэ байһан дурасхаалта сагта тэдэнэй үгэ хэлэхэнь дуулдаа бэлэй. Тиихэ сагта хабарай тарилгые онсо һайнаар үнгэргэхын түлөө, 1945 ондо үндэр ехэ ургаса абахын түлөө Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөниие дэлгэрүүлээ гэжэ, Улаан Партизануудай нэрэмжэтэ Кубанска артелиин членүүд уряалһан байгаа. Тэдэнэй уряал дуудалгаар манай хүдөө нютагууд бүгэдөөрөө мүрысөөндэ жагсаһан байна. Энэ хүсэн түгэс бүхэколхозно хүдэлөөнэй аша үрые оромнай хаража үзэбэ гэбэл: тэрэ хадаа хабарай тарилга дээрэ гайхамшаг Илалта түйлажа, эрхим һайн таряа ургуулха арга олгобо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай Илалта түгэлдэрөөр дүүрээд байһан мүнөө сагта колхозно Кубань хүдөө нютагуудта дэлгэрхэ хүсэтэ ехэ шэнэ хүдэлөөнэй эхи табиба гээшэ. Тэрэ хадаа талха бэлэдхэлэй гүрэнэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, намарай тарилгые саг болзор соонь эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэбэ. Хабар байхада тэдэнэр дайсанаа түргэнөөр дарахадань Улаан Армидаа туһалха гэһэн арюун һайхан хүсэлэнтэй байгаа. Мүнөө болоходо тэдэнэр дайн сэрэгээр орондоо ушаруулһан шархыень түргэнөөр эдэгээхэ, өөрынгөө гүрэниие бүри баян ба бүри ехэ хүсэтэй болгохо гэһэн арюун һайхан зорилготой байна гээшэ.

Кубанска хасагуудай хандаһан бэшэгэй үгэ бүхэниинь советскэ Эхэ орондоо тэдэнэй угаа Инаг дуратай байһыень мэдүүлнэ. Эхэ оромнай тэдэниие германска империалистнуудай шунахай һабарһаа мулталжа абаа, тэдэндэ сүлөөтэй һайхан ба золтой жаргалтай ажабайдалыень бусаажа үгөө. Тиимэ хадань тэдэнэр өөһэдынгөө ажал хэрэгүүд ба һанал бодолые Эхэ орондоо зорюулжа үгэнэ. Тэрээндэ гэжэ, тэдэнэр өөрынгөө газар дайдые урдынхидаал адли ургасатай болгожо, өөрынгөө хизаар нютагые урдынхидаал адли баян болгожо байна гээшэ. Тэдэнэр сүлөөлэгдэһэн газар дээрэ баатарлиг ехэ ажал хэжэ, аша үрыень Эхэ орондоо үргэл болгон үгэхэ гэжэ шамдана.

Энэ жэлдэ Красноярска хизаар 64 миллион пүүд талха гүрэндөө үгэхэ ёһотой юм. Кубаниин колхознигууд, МТС ба совхозуудай хүдэлмэришэд өөһэдынгөө үүргэ уялгые мэдэрһэн хадаа тогтоогдомол болзорһоо түрүүн гүрэндэ таряа тушааха гэжэ шиидэһэн байна. Тэдэнэр тон харюусалгатай ба хүндэтэ зорилгые урдаа табиба гэбэл: талха бэлэдхэлэй жэлэй түсэбые колхоз бүхэнөөр, совхоз бүхэнөөр болзорһоонь түрүүн, 1945 оной октябриин 25 хүртэр дүүргэхэ гэбэ.

Кубаниин колхознигууд айхабтар ехэ уялгануудые бэе дээрээ даажа абаа. Теэд советскэ арад зомнай кубанска хасагуудай хэлэһэн үгэнь найдамтай хатуу байха, советскэ Эхэ оронойнгоо үмэнэ уялга абаад байхадаа тэдэнэр дүүргэдэг юм гэжэ мэдэхэ болонхой. Хабарай тарилгын эхилхын урда тээ Улаан Партизануудай нэрэмжэтэ Кубанска артелиин абаһан уялгануудшье мүн лэ ехэ байһан юм. Теэд тэдэнэр абаһан уялгаяа үлүү гартар дүүргэбэ. Тус артель хабарай тарилгые һайнаар үнгэргэжэ, онсо һайн ургаса суглуулжа абаад, мүнөө гүрэндэ талха тушааха түсэбөө бүри июлиин 30-да дүүргэһэн байгаа. Кубань бүхыдөө хабарай тарилгые һайнаар үнгэргөөд, илалтын алдарта жэлэй нэрэ түрэдэ хүрэмөөр таряа ургуулба. Тиин гүрэндэ болзорһоонь түрүүн талха тушаахабди гэһэн уялгаяашье дүүргэхэ байһандань һэжэг һанагданагүй.

Зүгөөр, Кубаниин эхи гаргаһан мүрысөөнэй туг дээрэ гансал уялганууд бэшээтэй байна бэшэ, мүн биднһээ үлгэр жэшээ абагты гэжэ тэдэнэр халуунаар уряална. Колхоз, совхоз ба МТС бүхэн, область, хизаар ба республика бүхэн советскэ Кубаниин үржэлтэ һайн тэмсэл хэжэ эхилһэндэл адляар, гүрэндэ болзорһоонь түрүүн талха тушаахын түлөө мүрысөөндэ амжалта түйлаха гээшэ бидэнэй нэрэ түрын хэрэг мүн гэжэ тоолохо ёһотой. Хэрбээ тэдэнэр Кубань ба ороной бусад түрүү районууд шэнгеэр талха бэлэдхэлые эмхидхээд байгаа юм хадаа, тиимэ амжалта түйлажа шадахань лабтай. Тиихын тулада гансал юумэ хэхэ хэрэгтэй гэбэл: таряахуряалгые удааруулжа болохогүй, тэрэниие эмхитэйгээр эхилээд, комбайнааршье, простой машинааршье, гарааршье хадажа бии бүхы арга хүсөөрөө ябуулха хэрэгтэй. Тиихын тулада хуряалгын хүдэлмэриие зүбөөр холбожо ябуулха, хадалга болон удаахи хүдэлмэринүүдэй хоорондонь забһар гаргахагүй болон гол шухалань хадаа **таряа сохилгые болон талханай шэрэлгые али болохоор шамдуулха** хэрэгтэй.

Энэ ушар ёһын хэдышье ойлгосотой байгаашье һаань, тэрэниие зарим партийна ба советскэ хүтэлбэрилэгшэд ойлгоногүй хэбэртэй. Таряасохилгые али болохоор шамдуулжа, элеватор тээшэ талха шэрэлгые таһалдалгүй ябуулжа байхын орондо сохилгые унжагайруулжа байхадань хэрэгсээдэггүй, харин зарим ушарнуудта тэрэниие таряагаа хадаһан хойноо хэхэ гэжэ хойшолуулна. Таряасохилгодо нигэжэ хандахадань юун болоноб гэхэдэ, колхозууд ба совхозууд гүрэндэ тушаахын тулада сохигдоһон талхаар дутажа, таряа тушаалгые угаа ехэ таһалдалтайгаар ябуулха ушарнууд үсөөн бэшэ үзэгдэнэ.

СССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-гэй ЦК болбол 1945 оной «Ургаса хуряаха ба хүдөө ажалай продуктнуудые бэлэдхэхэ тухай» тогтоол соогоо таряахуряалгын ба тушаалгын хүдэлмэринүүдые хайшан гээд эмхидхэхэ байһан тухай тодо һонор заабари үгэһэн байха юм. Правительство болон парти хадаа таряахуряалгын эхилһэнэй һүүлээр табан хоногһоо оройтонгүй колхозууд ба совхозуудта таряасохилго эхилжэ хамаг бүхы арга хүсөөр таһалдалгүй ябуулагдаха, таряа шэрэлгэ гээшэ хадажа эхилһэнһээ хойшо захалаад, бүри талха бэлэдхэлэй түсэбэй хүсэд дүүрэтэрынь зогсоогдонгүй ябуулагдахаар ажалаа эмхидхэхэ гэжэ уялгалһан байгаа. Энэ гол шухала зорилгые дүүргэхын түлөө тэмсэл хадаа, ургаса хуряалга болоод, талха бэлэдхэлые хүтэлхэ тушаа хүдөө нютагуудай партийна ба советскэ организацинуудай хамаг бүхы хүдэлмэриинь тодорхойлжо үгэхэ ёһотой.

Ургаса хуряалга болоод талха бэлэдхэлэй үе гээшэ хүдөө ажалда эгээн орёо бэрхэ сагынь байдаг һэн. Энэ үедэ бүхы хүдөө ажалай жэлэй хуби заяаниие шиидхэхэ хэдэн олон яаралтай хүдэлмэринүүд зэргэшэжэ ерээд, нэгэн зангилаа болошо уялдадаг байна. Тиимэ хадань, хүдөө ажалые хүтэлхэ эрдэм шадабари гээшэнь юун байхаб гэхэдэ: нэгэн хэрэгыень татажа гаргахадаа нүгөөдыень мартаха бэшэ, харин тэдэ бүхы ажалые хаһа саг соонь һайнаар хэжэ гараха аргатайгаар холбожо ябуулха болоно. Кубанска колхознигуудай дүй дүршэлынь юугээрээ илгаржа гайхамшаг һайн байна гүүлнэб гэхэдэ хамаг бүхы ажалаа алад харана, хүдэлмэреэ зүбөөр эмхилнэ, хүсэеэ зүбөөр бүридхэнэ, бүхы аргаяа дүүрэн хэрэглэнэ. Энэ жэлэй талха бэлэдхэлэй түсэбые болзорһоонь түрүү дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байхадаа, тэдэнэр **намарай тарилгые** хаһа саг соонь эрхим шанартайгаар хэжэ ерэхэ жэлэй ургасын үндэһэ һуури тодхохобди гэжэ уялга абаһан байгаа.

Кубанска таряашадай хандаһан бэшэгынь хадаа, манай колхозно таряашадай ниитэ гүрэнэйнгөө ашаг туһые хүсэд ойлгожо мэдэдэг болоһон тухай үшөө дахин лаблан гэршэлжэ байна. Колхозно таряашад болбол дайсантай тэмсэл хэхэдэ талхан гээшэ һэлгэшэгүй шухала зэбсэг болоод байһан сагта дайн сэрэг соогуур гүрэн ба Улаан Арми́я эдеэ хоолоор таһалдалгүй хангажа байба. Теэд, мүнөө дайн сэрэгээр орондомнай ушаруулагдаһан шархыень түргэнөөр эдэгээхын түлөө, манай гүрэнэй хүсэ шадалые улам саашань ехэ болгохын түлөө тэмсэхэ зэбсэгынь талхан болоод байһан сагташье Эхэ оронойнгоо үмэнэ өөһэдынгөө үүргэ уялгые дүүргэхээр колхозно таряашад бэеэ бэлдээд байна гээшэ. Хүдөө нютагуудай партийна болоод советскэ организацинуудта гүрэнэйнгөө үмэнэ өөһэдынгөө уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэнь эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудта, хүдөө ажалай бүхы хүдэлмэришэдтэ туһалхаһаа ондоо тиимэ шухала зорилго гэжэ мүнөө үедэ байхагүй.

Талха бэлэдхэлэй түсэбые болзорһоонь түрүүн дүүргэхын түлөө, намарай тарилгые саг болзор соонь эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөниие дэлгэрүүлээ!

(Августын 5-ай «Правдын» түрүү бэшэгһээ).

Советскэ Союзай һонин

Сельсоведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй зүблөөн

РЯЗАНЬ. (ТАСС). Таряахуряалгын хүдэлмэриин эхилхэһээ урда тээ облисполком болбол сельсоведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй нэгэ үдэрэй зүблөө үнгэргэхэ шиидхэбэри гаргаһан байгаа. Рязань городто 600 гаран сельскэ соведүүдэй түрүүлэгшэнэр сугларба.

Зүблөөндэ ерэгшэдэй дунда орденууд ба медальнуудаар шагнагдаһан Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда хабаадалсаһан хүнүүд олон бии. Облисполкомой түрүүлэгшэ нүхэр Мамонов гэгшэ сельскэ Соведүүдэй ээлжээтэ зорилгонууд тухай асуудалаар элидхэл хэхэдэнь, тэндэ хабаадалсагшад ехэхэн эдибхитэйгээр энэ асуудалые зүбшэбэ. Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд хадаа таряахуряалгын ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ үедэ Сельсоведүүдэй үмэнэ табигдаһан зорилгонууд тухай тодо һонороор хэлэбэд.

Зүблөөн дээрэ сельскэ Соведүүдэй зорилгонууд тухай ВКП(б)-гэй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Марфин дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ. Зүблөөндэ хабаадалсагшадай угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр нүхэр Сталинда амаршалга хүргэбэд.



Ростов-на-Дону «Смычка» гэдэг консервнэ завод һараһаа һара бүридэ хэдэн мянгаад банк эрхим шанартай консерв гаргажа, түсэбһөө гадуур үгэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гаршагуудые няагшадай бригадир Н. М. Фетисова гэгшэ консервнүүдые эльгээхээр бэлдэжэ байна.

Н. Ситниковэй фото (ТАСС-эй фотохронико).

Сэрэгэй албанһаа табигдагшад шэнэ мэргэжэл шудалнад

Дайн сэрэгэй жэлнүүдтэ Осоавиахимай Бакинска автоклуб болбол фронтдо эльгээхын тулада олон тооной шофернуудые бэлэдхэһэн бэлэй. Мүнөө илалтын үдэр ерээд байхада тус клубай коллективэйхидэй үмэнэ шэнэ зорилгонууд табигдажа, Улаан Армиһаа табигдаһан боецүүд болон офицернүүдые дээдэ мэргэжэлтэй шофернууд болгохо зорилго табигдаа. Тэрэшэлэн Бакинска һургуулинуудай хэдэн мянган һурагшад автомашина болон мотоцикл жолоодохо мэргэжэлнүүдые шудалхые хүсэнэд.

Тус клуб болбол өөрынгөө таһагуудые 3 газарта нээгээд, шофернуудые бэлэдхэжэ байха юм. Автотехник нүхэр Азимовай хүтэлбэрилдэг филиал һаяар 40 хүниие шоферой мэргэжэлтэй болгожо гаргахаар байна. Нүхэр Кадыров гэгшын хүтэлбэрилдэг филиал болбол 30 шофернуудые бэлэдхэжэ гаргаба.

Кировадтахи азербайджанска Осоавиахимай автомотоклуб болбол һаяхан ехэхэн бүлэг шофернуудые бэлэдхэжэ гаргаа. Тэдэнэрэй мэдэрэлые автоинспекци шалгажа үзэһэн байха юм. (ТАСС).

Үхибүүдэй гэрнүүдэй тоо хоёр дахин олон болоо

Ажалшадай депутадуудай Московско областной Соведэй Гүйсэдхэхэ комитет болбол үхибүүдэй байшан ба үхибүүдэй садуудай хэрзэргээр хүдэлмэрилжэ байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Һүүлэй жэлдэ үхибүүдэй байшангууд хоёр дахин олон боложо, мүнөө тус областиин районуудаар 100 гаран болобо. Эндэ Малининска районой олхознигуудай үүсхэл угаа ехээр дэлгэрнэ. Тэдэнэр хадаа өөһэдынгөө хүзүүгээр үхибүүдэй байшангуудые барижа, тэндэ немецкэ эзэмдэлгын үедэ түрэлхидөө алдаһан үншэн үхибүүдые оруулһан байгаа. Тус область соо 53 колхозно үхибүүдэй байшан нээгдээ. Тэрэшэлэн профсоюзна организацинуудай мэдэлдэ байһан үхибүүдэй байшангуудта олохон тооной үхибүүд амаржа байха юм.

Московско областьдо 1.000 шахуу үхибүүдэй байшан нээгдэжэ, тэрээн соо 72.000 багашуул амаржа байна. Исполком болбол үхибүүдэй байшангуудые үбэлдэ бэлэдхэхэ тухай асуудал хэлсээд, энэ хүдэлмэриие байгша оной сентябриин 1 хүртэр дүүргэхэ тушаа шиидхэбэри батална. (ТАСС).

Пропагандистска хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн болобо

ВКП(б)-гэй Горьковско обком болбол пропагандистска хүдэлмэрилэгшэдэй областной зүблөө үнгэргэбэ. Тэрээндэ партиин горкомуудай болон райкомуудай пропаганда болон агитациин таһагуудые даагшанар ба городской болон районуудай хэблэл газетэнүүдэй редакторнууд хабаадалсаба.

ВКП(б)-гэй обкомой пропагандын секретарь нүхэр Гурьев болбол амгалан тайбан хүгжэлтын үедэ пропаганда ямараар эрхилхэ тушаа элидхэл хэбэ. Зүблөөндэ хабаадалсагшад үдэшын партийна һургуулинуудай, горком болон райкомуудай пропаганда ба агитациин таһагуудай хүдэлмэриин түсэб зохёохо тушаа өөһэдынгөө дүй дүршэлнүүдые хэлэжэ үгэбэ. Тэрэшэлэн дээдэ партийна органуудай шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые шалгажа байха тушаа асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм.

Тус зүблөөн дээрэ хабаадалсаһан город болон районуудай хэблэл газетэнүүдэй редакторнуудта зорюулагдажа хэдэн олон темээр лекцинүүд ба элидхэлнүүд уншагдаба. (ТАСС).

Суута хажууршын амжалта

Днепропетровско областиин Томаковска районой «Нове Життя» гэжэ хүдөө ажалай артелиин колхозник Иван Протак гэгшэ нёдондо жэлдэ таряахуряалга дээрэ хүдэлмэрилхэдөө бүхы область соогоо алдар суутай болоһон юм.

Мүнөө жэлдэ тэрэ хадаа урда мэтэ жэшээ харуулжа ябана. Таряахуряалга дээрэ 6 үдэрэй туршада хүдэлмэрилхэ зуураа 9 гектар сабшаба. Зарим үдэрнүүдтэ 2 гектар хүртэр сабшаһан байха юм.

Алдар сууда гараһан Иван Протак гэгшын түрүү дүй дүршэлые халан абажа, социалистическэ мүрысөөндэ илахын түлөө тэмсэл тус областиин бүхы колхозуудаар дэлгэржэ байна. (ТАСС).

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Олон хүүгэдтэй эхэнүүдые „Эхын Алдар“ гэжэ орденууд ба „Эхын Медаль“ гэжэ медальнуудаар шагнаха тухай

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь «Б. М. Үнэнэй» августын 8-най номерто).

Зургаан хүүгэдые хүмүүжүүлhэн ба түрэhэн эхэнүүдые «ЭХЫН МЕДАЛЬ» ГЭЖЭ 1-ДЭХИ ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

9. КОЧЕТУЛИНА Афимпя Федоровнае—Закаменай аймагай, Калининай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

10. ЛАНЦЕВА Матрена Егоровнае—Яруунын аймагай, Коминтерн» колхозой колхозница.

11. МАШАНОВА Мария Николаевнае—Хориин аймагай, Үдын МТС-эй хүдэлмэришэн.

12. НИКОЛАЕВА Радна Дмитриевнае—Хориин аймагай, Хоринск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

13. ОЧИРОВА Бальжит Очировнае—Яруунын аймагай, Баруун Ульдирга тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

14. ПАВЛОВА Евдокия Андреевнае—Закаменай аймагай, Калининай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

15. СОКОЛЬНИКОВА Мария Петровнае—Закаменай аймагай, Калининай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

16. АЮРОВА Цымжидые—Хориин аймагай, Ждановай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

17. СИТНИКОВА Таисия Александровнае—Хориин аймагай, Заготживсырье конторын хүдэлмэришэн.

18. ТУБАНОВА Цырен Тубановнае—Закаменай аймагай «Улан Октябрь» колхозой колхозница.

19. ТРУНЕВА Анастасия Андреевнае—Хориин аймагай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

20. УВАРОВА Анастасия Артомоновнае—Яруунын аймагай, рыбзаводой хүдэлмэришэн.

21. ЦЫБИКОВА Цырма Цыбиковнае—Яруунын аймагай, «Коминтерн» колхозой колхозница.

22. ШАЙДУРОВА Бутит Туминовнае—Яруунын аймагай, «Коминтерн» колхозой колхозница.

23. ЭПОВА Аксинья Евдокимовнае—Яруунын аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

Табан хүүгэдые түрэhэн ба хүмүүжүүлhэн эхэнүүдые «ЭХЫН МЕДАЛЬ» ГЭЖЭ 2-ДОХИ ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

1. АХУНОВА Зайнабые—Хориин аймагай, «Интернационал» колхозой колхозница.

2. БАЯСХАЛАНОВА Намжил Г[illegible]ановнае—Закаменай аймагай, «Улан-Малчин» колхозой колхозница.

3. БРЫНДИНА Екатерина Афанасьевнае—Хориин аймагай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

4. БУРДУКОВСКАЯ Анна Яковлевнае—Хориин аймагай, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

5. БАЛДАНОВА Долгор Гомбоевнае—Закаменай аймагай, «Интернационал» колхозой колхозница.

6. БУТИНА Ефросинья Федоровнае—Закаменай аймагай, Калининай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

7. БАГАУДИНОВА Зиганиие—Закаменай аймагай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

8. БАТУЕВА Рыгзема Батуевнае—Яруунын аймагай, «Коминтерн» колхозой колхозница.

12. ГОРЧАКОВА Анастасия Михайловнае—Хориин аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

13. ГАЙФУЛИНА Минкомаль—Закаменай аймагай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

14. ГОМБОЕВА Цыремжит Гомбоевнае—Яруунын аймагай, «Коминтерн» колхозой колхозница.

15. ГЕНДЕНОВА Цыжип Гендеиновнае—Яруунын аймагай, Гунда тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

16. ГРИГ Мария Васильевнае—Яруунын аймагай, Мясосовхозой хүдэлмэришэн.

17. ДАМБАЕВА Гунжит—Закаменай аймагай, «Большевик» колхозой колхозница.

18. ЕКИМОВСКАЯ Матрёна Андреевнае—Хориин аймагай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

19. ЖАРКОВА Аксинья Иннокентьевнае—Закаменай аймагай, Калининай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

20. ЖАПОВА Аюшаниие—Закаменай аймагай, «Улан-Далахай» колхозой колхозница.

21. ЗАЛУЦКАЯ Парасковья Михайловнае—Хориин аймагай, Тарбагатай тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

22. КАЛИНИНА Пелагея Прохоровнае—Улан-Удэ городой, Пригороднэ районой гэрэй эзэн эхэнэр.

23. КОЛОДЦЕВА Любовь Ефимовнае—Яруунын аймагай, Мясосовхозой хүдэлмэришэн.

24. КОНОВАЛОВА Наталья Трофимовнае—Яруунын аймагай «Коминтерн» колхозой колхозница.

25. КАРДАПОЛОВА Мария Дмитриевнае—Яруунын аймагай, Мясосовхозой хүдэлмэришэн.

26. КАЛЕСНИКОВА Анна Терентьевнае—Яруунын аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

27. КОПИТОНОВА Акулина Семёновнае—Яруунын аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

28. КОКИНА Елизавета Ивановнае—Яруунын аймагай, Мясосовхозой хүдэлмэришэн.

29. КОНОВАЛОВА Анна Филимоновнае—Яруунын аймагай «Коминтерн» колхозой колхозница.

30. ЛАКТИОНОВА Наталья Сергеевнае—Яруунын аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

31. МЕЛЬНИКОВА Екатерина Филипповнае—Улан-Удэ городой, Пригороднэ районой гэрэй эзэн эхэнэр.

32. МЕДВЕДЕВА Парасковья Игнатьевнае—Яруунын аймагай, Сосново-Озёрск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Сэлэнгын аймагай колхозуудаар

Аймагай колхозуудаар үбhэхуряалгын хүдэлмэри үндэр темпэтэйгээр үнгэргэгдэжэ байна. Үбhэхуряалгашадай дунда социалистическэ мүрысөөнэй долгин үдэр ерэхэ тудам үргэдэжэ байха юм. Ново-Селенгинск сельсоведэй «Коминтернын» нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Бамбаров, парторганизациин секретарь нүхэр Будаева) социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ, ВКП(б)-гэй айкомой болон аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг абаба.

Дамжуулгын Улаан тугые абаха нэгэдэхи кандидатда «Ленинский путь» (түрүүлэгшэнь нүхэр Карпов) оруулагдаа. Жаргалантын сомоной Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз үбhэхуряалгын хүдэлмэриие үндэр темпэтэйгээр ябуулжа, дамжуулгын Улаан туг абаха тушаа хоёрдохи кандидатда оруулагдаад байха юм. Мүн Тамчын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоз үбhэхуряаха болон силос дараха хүдэлмэриие муу бэшээр ябуулна. Дээрэ дурсагдаhан колхозуудай үбhэхуряалгада ябагшадай дунда ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйладаг стахановецуудай тоо олошорно.

Гэбэшье, тус аймаг бүхы дээрээ үбhэхуряаха ба силос дараха талаар республика соогоо ехэхэн гээгдэнги байдалтай. Аймагай олонхи колхозууд үбhэхуряалгын хүдэлмэриие обор нобшоор ябуулжа, ургажа байгаа малажалдаа үбhэ тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгые таhалдуулхын туйлда хүргэжэ байна. Жэшээлхэдэ, Куйбышевэй нэрэмжэтэ, «Авангард», Сталинай нэрэмжэтэ (Сэлэндума), «Интернационал» болон бусад колхозууд үбhэхуряаха ба силос дараха хүдэлмэринүүдые тиимэ гэшэгүй хангалтагүйгөөр ябуулнад. Тус колхозуудай болон партийна эхин организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой байгша оной июниин 11-эй үдэрэй тогтоолhоо зүб тобшолол хэжэ, энэ тон шухала ажахын ба политическэ удхашанартай кампаниие шамдуулха талаар ямаршье эмхидхэлэй хүдэлмэри хээгүй байhаниие эли тодоор гэршэлнэ.

Ушар иимэhээ ВКП(б)-гэй айком ба газартаряалангай органууд болбол үбhэхуряалгын темпые зохёогдоhон графигай ёhоор, дүүргүүлхэ тушаа энэ гэhээр эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ үүргэтэй. Тэрээнhээ гадна, үбhэхуряалга дээрэ үн[illegible] бүтээсэтэйгээр хүдэлдэг стахановецуудай түрүү дүй дүршэлнүүдые бүгэдэниитын хүдэлөөн болгохо тушаа ехэхэн хүдэлмэри ябуулха ёhотой.

Г. САБЖАЕВ.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗУУДААР ҮБhЭСАБШАЛГА, СИЛОС ДАРАЛГА БА ПАР ХАХАЛАЛГЫН ТҮСЭБҮҮДЭЙ ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАИ БМАССР-эй НАРКОМЗЕМЭЙ МЭДЭЭН

1945 оной августын 5.

Аймагууд	Үбhэ сабшалга (процентээр)	Силос даралга (процентээр)	Пар хахалалга (процентээр)
Түнхэнэй	67,3	77,2	95,2
Иволгын	64,6	54,6	74,2
Б-Кударын	54,6	31,2	76,9
Ториин	54,5	72,8	61,9
Закаменай	53,9	76,6	97,6
Кабанскын	53,7	71,8	101,5
Сэлэнгын	53,3	44,7	70,4
Прибайкальска	53,2	25,4	64,8
Тарбагатайн	52,9	24,2	68,0
Бичурын	50,6	19,5	57,0
Мухаршэбэрэй	45,9	25,2	54,9
Кяхтын	41,7	19,6	39,1
Заиграйн	38,5	19,5	77,9
Кударын	37,	8,1	37,2
Зэдын	36,6	39,3	46,2
Хориин	35,5	35,1	73,5
Хэжэнгын	31,9	38,4	90,9
Баргажанай	30,7	26,5	63,7
Курумканай	27,7	23,2	61,8
Хойто-Байгалай	24,3	6,0	64,5
Ахын	22,5	54,3	—
Яруунын	18,3	10,4	62,5
Баунтын	12,1	15,3	—
Хамта	41,1	37,9	65,3

Нормоёо үлүүлэн дүүргэнэ

Дунда Худанай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой членүүд адуу малдаа элбэг дэлбэг садхалан үбhэ тэжээл бэлэдхэхые хүсэжэ, үбhэхуряалгада халуунаар оролсобод. hүүлэй мэдээгээр 300 гаран га сабшаба.

Тиин, нилээд олон колхознигууд түрүүшын үдэрhөө эхилжэ, үдэрэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэнэ гэбэл: 60 наhатай үбгэн В. Цыренжапов гараар сабшахадаа бүхы колхознигуудаа илажа ябана. Нүхэр Цыренжапов нормынгоо ёhоор үдэрэй 0,50 га сабшахын орондо 0,70—0,72 га сабшана.

З. ЛУБСАНОВА.

Түрүү колхоздо

Түнхэнэй аймагай 17 партсъездын нэрэмжэтэ колхозой үбhэшэдэй дунда үдэрhөө үдэр бүри социалистическэ мүрысөөн дэлгэржэ, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлажа үдэрэйнгөө нормонуудые үлүүлэн дүүргэхэ хүнүүд олошоржо байна.

Леонид Кобелевой хүтэлбэрилдэг нэгэдэхи бригадын хажууршад нүхэд Д. Шойжолов, Д. Сыдеев ба Н. Сыренова гэгшэд 0,80—0,85 га сабшаха байhан аад, үдэр бүри нэгэ-нэгэ га хүртэр эрхим hайн шанартайгаар сабшана. № 2 бригадын хажууршад С. Гергенов, С. Будаева, Д. Будаева, Т. Хосоев гэгшэд 0,90 га хүртэр сабшана, Долгор Галсанова гэгшэ 1,30—1,40 га хүртэр үдэр бүри сабшажа, үдэрэйнгөө нормые 150—160 процент хүртэр дүүргэдэг болоо.

Дээрэ дурсагдаhан хажууршадhаа үбhэ сомогшод нүхэд Д. Дымбрылов, Ч. Лубсанов гэгшэд заахайшье гээгдэнэгүй. Эдэнэр хадаа үдэр бүхэндэ 75 центнер үбhэ сомохо даалгабаритай байhан аад, тэрээнээ хододоо үлүүлэн дүүргэжэ байха юм. Тус колхоз соо стахановецуудай тоо үдэр бүри олошорно.

Социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйладаг стахановецуудай шэн зоригто ажалаар тус колхоз аймаг соогоо түрүүлжэ ябана. hүүлэй мэдээгээр энэ колхоз үбhэхуряаха түсэбөө 56,4 процент дүүргээ. Иигэжэ адууhа малдаа бата бэхи үбhэ тэжээл байгуулагшадhаа жэшээ абаха хэрэгтэй.

Уданшьегүй тус колхозойхид таряахуряалгада орохо байна. Тиимэhээ үбhэхуряалгын хүдэлмэриие hуни үдэргүй хэжэ, таряахуряалгын эхилтэр үбhэ сабшаха болон силос дараха түсэбөө заатагүй үлүүлэн дүүргэхэ уялгатай.

Энэ зорилгые бодото дээрэнь дүүргэхын тула мүнөө колхозойнь хамаг хүсэн, колхозойнь бүхы үбгэд хүгшэд, хүүгэд үбhэ хуряалгада гараха ёhотой.

А. РУДАКОВА.



Тарбагатайн аймагай «Красная Заря» гэжэ колхозой хажууршан Чебунин Ерофей Трифонович гэгшэ хүдэлмэриин үдэр соо хоёр нормоhоо үлүү үбhэ сабшадаг байна.
А. Поповой фото.

Берлинскэ конференци тухай мэдээсэл тушаа хариин гүрэнүүдэй хэблэл газетэнүүд бэшэнэ

ЛОНДОН, августын 3. (ТАСС). Рейтер агентствын дамжуулхань хадаа, английска газетэнүүд гурбан державануудай Берлинскэ конференци тухай мэдээсэлдэ зорюулжа, түрүү бэшэгүүдые тунхаглаба гэнэ. Үнгэрэгшэ дайнай hүүлээр баталагдаhан эб найрамдалай договорнуудай алдуу эндүүнүүд дахяад дабтагдахагүй байна гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, газетэнүүд болбол гурбан державанууд Франко тушаа хоёр тээшээ хэлбэрээгүй үзэлтэй байhанаа мэдүүлhэн ба мүн Нэгэдэмэл нацанууд хадаа фашистска Испаниие ябашье хэрэглэхэ гэhэн hаналгүй байhан ушар баримтануудые тэмдэглэнэ. (Тиихэдээ тус агентство болбол испанска радио Берлинскэ конференци тухай мэдээсэлые дэлгэрэнгыгээр дамжуулба, зүгөөр Испани тухай дурсагдаhан хубиинь орхижо гараhан байгаа гэжэ тэмдэглээ).

ОТТАВА, августын 4. (ТАСС). Канадска газетэнүүд болбол гурбан державануудай Берлинскэ Конференци тухай мэдээсэлые түрүүшынгээ нюурнуудта томо томо гаршагтайгаар тунхаглаhан байна. Тиихэдээ дайнай hүүлээр Германида хайшан гээд хандаха тухай асуудал тушаа болон дайнай hүүлээр Европые hэргээн бодхоохо асуудал тушаа гурбан агууехэ державануудай хоорондо бэе бэеэ угаа hайнаар ойлголсохо ябадал туйлагдаба гэжэ газетэнүүд тэдэ гаршагууд соогоо тэмдэглэнэ. Мүн тиихэдээ франкистска Испаниие Нэгэдэмэл нацануудай дунда орожо шадахаар бэшэ, харин фашистска ёhо гуримтай орон байна гэжэ гурбан державануудай хүтэлбэрилэгшэдэй мэдүүлhэниие бүхы газетэнүүд тэмдэглэжэ бэшэнэ.

СТОКГОЛЬМ, августын 4. (ТАСС). Мүнөөдэр бүхы столична болоод мүн тэрэшэлэн хэдэн олон можонуудай газетэнүүд гурбан державануудай Берлинскэ Конференци тухай мэдээсэлдэ гол анхаралаа хандуулжа, тэрээн тухай дэлгэрэнгыгээр тайлбарилан бэшэбэ. «Гетеборгс хандельстиднинген» гэжэ газетэ репарацинууд тухай шиидхэбэри хадаа эгээлэй удхатай аад, тон лэ ашагтай байна гэжэ бэшэнэ. Тэрэ газетын хэлэhээр хадаа, конференциин хүдэлмэридэнь «түрүүшын дэлхэйн дайнай hүүлээр болоhон юрын хөөрэлдөөнүүдтэ орходоо, тад ондоо ойлгосотой ба ажал-ябуулгын хүсэн эли харагдана. Угаа орёо бэрхэ проблемэнүүдые түргэнөөр шиидхэхэ шадабаритай байжа нэгэнтэ бэшэ бүхы дэлхэйе гайхуулhан ородой гүрэнэй эрдэм шадабариин hайн hайхан нүлөөнь Потсдамда элеэр харагдаба».

КОПЕНГАГЕН, августын 4. (ТАСС). Датска газетэнүүд болбол Берлинскэ конференциин результатануудта эрхим hайн сэгнэлтэ үгэнэ. Бүхы газетэнүүд хадаа «Гурбан ехэшүүл» угаа олон шухала асуудалнууд тушаа hаналаа нэгэдэбэ гэжэ сэдьхэлдээ ханамжатайгаар бэшэнэ.

БУХАРЕСТ. августын 4. (ТАСС). Румынска газетэнүүд гурбан державануудай Берлинскэ Конференциин шиидхэбэринүүдтэ зорюулжа, түрүү бэшэгүүдые тунхаглаад, тэрэнэй туйлай шухала түүхэтэ удхатай байhыень тэмдэглэнэ.

«Потсдамска конференци гээшэ алибаа сагта үзэгдөөгүй ехэ илалтын үндэhэ hуури болоhон ялтинска болоод Тегеранска конференцинүүд шэнгеэр эб найрамдалай гайхамшаг ехэ байшангай үндэhэ hууринь боложо, дэлхэйн түүхэ домогто орохо байна гэжэ «Скынтейя» гэдэг газетэ бэшэнэ.

Шэнэ атомна бомбо тухай Трумэнэй мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН, августын 6. (ТАСС). Сагаан Байшан болбол Президент Трумэнэй мэдээсэлые тунхаглаба, тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«16 часай саада тээ американска самолёт Хиросима гэжэ (Хонсю арал) японско сэрэгэй шухала база дээрэ бомбо хаяба, тэрэ бомбо 20.000 тонно тэhэрдэг зүйлнүүдhээ бүридэhэн хадаа үшөө ехэ хүсэтэйгөөр hүйдхэдэг байха юм. Энэ бомбо хадаа дайн сэрэгэй түүхэ домогто үзэгдэжэ хэрэглэгдэhэн бомбонуудта орходоо эгээн томонь болохо «Гренд слем» гэжэ английска бомбоhоо 2.000 дахин үлүүгээр hүйдхэхэ хүсэтэй байна». Баhа 1939 он хүртэр эрдэмтэн болбол атомна энергиие хэрэглэхэ гээшэ теоретическэ талаар боломжотой гэжэ тоолодог байгаашье hаа, тэрэниие ажал хэрэг дээрэ бэелүүлхэ аргыень мэдэдэггүй байба гэжэ Трумэн үргэлжэлүүлнэ. Зүгөөр 1942 ондо немецүүд бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгые богоолшолхын тулада дай хэхэ бусад зэр зэмсэгүүдтэ нэмэлтэ болгожо атомна энергиие хэрэглэхэ гэжэ байгаа юм ха гэжэ бидэнэр мэдээ hэмди. Теэд тэдэнэр амжалта туйлаагүй байшоо».

Саашаа болоходоо Трумэн болбол 1940 оной эхиндэ Пирл-Харборта ушарал болохоhоо урда тээ США болбол Англи хадаа дай хэхэдэ туhатайгаар өөhэдынгөө эрдэм hургаалые нэгэдүүлhэн байгаа гэжэ хэлэбэ. Эгээ иигэжэ атомна бомбые шэнжэлхэ хүдэлмэри эхилhэн юм. Мүнөө үедэ США дотор атомна энергиие үйлэдбэрилэн гаргадаг хоёр ехэ завод болон хэдэн олон жэжэ предприятинууд бии юм гэжэ Трумэн зааба. Эдэ заводууд дээрэ атомна бомбонуудые бүтээн гаргаха хүдэлмэриин түлөг дундуур 125.000 хүн хүдэлмэрилжэ байгаа, теэд мүнөө үедэшье тэндэ 65.000-hаа үлүү олон хүн бии. Олоншог хүдэлмэришэд эдэ заводууд дээрэ хоёр жэл хахадhаа үлүү ажаллаба. Тиихэдээ тэдэнhээ тон үсөөхэниинь юу хэжэ бүтээжэ байhанаа мэдэхэ байба.

«Мүнөө үедэ бидэнэр японтоной алибаа городто түхеэрээд байhан газар дорохи бүхы предприятинуудые түргэнөөр ба дууhан үгы хэхэ хүсэлэнтэй байнабди. Бидэнэр тэдэнэй док, завод болон коммуникацинуудые үгы хэхэбди. Бидэнэр Япониин дай хэхэ аргыень хүсэд hалгаахабди. Июлиин 26-да Потсдамда гаргагдаhан ультиматум хадаа японско арад зониие дууhан хюдагдаха ябадалhаа зайсуулха гэhэн зорилготой байhан юм. Тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд энэ ультиматумые түргэн буруушааба. Мүнөө үедэ хэрбээ манайхинай условиие тэдэнэр абаагүй юм хадаа бүхы дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ үзэгдөөгүй айхабтар ехэ hүйдхэлые агаарhаа хүлеэхэ болоно. Агаарhаа тиимэ доботолго хэгдэхын саада тээ, мүн далайн болоод хуурай газар дээрэхи сэрэгүүдэй доботолгонууд хэгдэжэ, японтоной мүнөө хүртэр үзөөгүй ехэ хүсэтэй доботолго болохо байна»—гэжэ Трумэн хэлэбэ.

США дотор атомна энергиие бүтээн гаргаха ба хэрэглэхэ ябадалые хянан шалгажа байхын тулада комисси байгуулха тухай асуудалые түргэнөөр хаража үзэхыень США-гэй конгрессто hайшаан дурадханаб гэжэ Трумэн дүүргэлтэ дээрэ мэдүүлбэ. Тиигээд Трумэн болбол атомна энергиие бүгэдэниитын эб найрамдалые байгуулха ябадалда туhалхаар хайшан гээ hаа хүсэтэй нүхэсэл болгожо шадаха байhан тухай конгрессто дам саашадаа hайшаан дурадхаха байнаб гэжэ хэлээ.

Алевтина Николаевна Орлова

(Түрэhэнhөөнь хойшо 70 жэлэй ойдо)

Академик Обручевай нэрэмжэтэ Кяхтын түүхэ ба нютагые шэнжэлхэ Музей болбол айхабтар ехэ hонирхолтой музей болоо. 45—50 жэлэй саада тээ тус музей хадаа тиихэдэ Троицкосавск гэжэ нэрэтэй, мүнөө Кяхта городой нэгэ үйлсэдэ заахан таhалга соо нээгдэhэн байгаа.

Мүнөө тус музей болбол гансахан Советскэ Союз соо бэшэ, мүн харин гүрэнүүдтэ мэдэгдэхэ музей болонхой. Байгалые шэнжэлхэ талаар энэ музей ехэхэн үүргэ дүүргэбэ. 50 жэлэй саада тээ байhан манай эндэхи интеллигентнүүд энэ музейн хүдэлмэридэ эдибхитэйгээр хабаадалсаhан юм. Хэнэйшье мэдэhээр тэрэ үедэ Кяхта город гээшэ Байгалай үмэнэхи нэгэн культурна центртэ тоологдодог байhан юм. Энэ городой библиотекэ болбол тэрэ үедэ ехэхэн тооной ном дэбтэртэй байхаhаа гадна, тэндэ «Кяхтинский листок» гэжэ хэблэл газетэ гаргагдаха зуураа тэрээндэ мэдээжэ декабристнууд Михаил Бестужев болон Торсон гэгшэд хабаадалсадаг байгаа hэн.

Тэрэ үедэ Троицкосавск городто ажаhуугшад Лондонhоо Сан-Франциско, Шанхай болон бусад городуудаар тон нюусаар дамжуулжа элитэ революционер Герценэй «Колокол» гэжэ зохёолыень абаhан байгаа. Революционно үзэл хадаа нютагай залуушуулай дунда нэбтэржэ, тэрэ үеын залуушуул тус музейн революционно удхатай байhаниие бага сага ойлгодог болоо. Алевтина Николаевна болбол Кяхта городто түрэhэн юм. Троицкосавскын эхэнэрэй гимназида hуража байхадаа нютагуудые шэнжэлхэ номуудые тон hонирхолтойгоор уншадаг болоод, тус гимназиин hүүлшын курсда hуража байхадаа музейн хүдэлмэридэ хабаадалсадаг болоhон байна.

1894 ондо Кяхта городто ородой географическа обществын таhаг нээгдэжэ, бодото дээрээ 1890 ондо эмхидхэгдэhэн түүхэ ба нютагуудые шэнжэлхэ музей хуулита ёhоор нээгдэhэн байна. Алевтина Николаевна болбол 1894 ондо эхэнэрэй гимназиие дүүргэжэ, музейдэ саг үргэлжэ хүдэлмэрилхөөр оробо. Тэндэ хүдэлмэрилхэдөө тэрэ хадаа лекцинүүдые хэхэhээ гадна, музейдэ элдэб юумэнүүдые бии болгохо талаар ехэхэн хүдэлмэри хэхэтээ хамта, арад зониие энэ музейе олоороо хараха тушаа уряалдаг болобо. Тиихэ үедэ музейн бүхы юумэнүүдынь гурбан заахан таhагууд соо багтадаг байгаа. Тиихэ зуураа, Байгал шадарай хүн зоной культурые харуулhан памятнигуудые суглуулжа, музей соогоо нарин нягтаар хадагалха зорилго Алевтина Николаевна урдаа табяад, энэ зорилгоёо эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилжэ дүүргэhэн байха юм. Бүхы түрэлэй мэдэрэлнүүдэй экспонадуудые суглуулха талаар тэрэ хадаа хэнэйшье туhаламжагүйгөөр экскурснүүдые хэжэ Хёлго, Чикой, Зэдэ болон бусад гол горьхонуудые тойрожо шэнжэлгын хүдэлмэри хэхэ зуураа ехэхэн үнэтэй юумэнүүдые музейдэ асарhан бэлэй.

Алевтина Николаевнагай жэшээгээр Кяхта городой гимназиин болон семинарай студентнүүд болбол өөрынгөө музейдэ али нэгэн туhаламжа үзүүлхэ гэжэ патриотическа хүдэлөө гаргаhан байна. Тэрэ үеын интеллигентнүүдэй ба Алевтина Николаевнагай шэн зоригто оролдолгоор түүхэ ба газар нютагые шэнжэлхэ музейдэ суглуулагдаhан экспонадууд гэр байра соогоо багтамаар бэшэ олон болобо. Мүнөө тус музей соо эртэ урда манай эндэхи нютагта байhан амитадай яhа болон дүрсэнүүдынь нягта hайнаар хадагалагдажа, хүн зониие ехээр hонирхуулна гээшэ.

Манай эндэ советскэ засагай бии болохотой хамта партийна хүдэлмэрилэгшэд болбол энэ музейдэ байhан үнэтэ юумэнүүдые хадагалха тушаа анхарал оролдолгоёо табиhан байна. 1922 ондо энэ музейе городой эгээл hайн гэртэ оруулаа. Тиихэдээ тэрэ үгтэhэн байшангай бүхы залнуудые дүүргэхэ юумэнүүд тэрэ үедэ байгаагүй дээрэhээнь, нүхэр Орлова гэгшэ музейдээ шэнэ-шэнэ экспонадуудые табижа шадаhан дээрэhээнь, мүнөө бүхы залнууд соонь hонирхолтой экспонадууд дүүрэн бии болонхой.

Тус музейн түүхэ болбол Алевтина Николаевнагай нэрэтэй нягта холбогдонхой. Эндэ табигдаhан юумэнүүдэй хаанаhаа хайшан гэжэ олдоhон тухай нүхэр Орлова hайн мэдэхэ юм. 50 жэлэй саада тээ Алевтина Николаевна болбол арайхан гэжэ 20 наhатай залуу басаган байбашье hаа, өөрынгөө инаглан дурладаг музейдээ шэнэ юумэнүүдые олохын түлөө саг үргэлжэ анхарал оролдолгоёо табидаг байгаа.

Мүнөө Алевтина Николаевна 70 наhатай болобо. Иимэ үндэр наhатай болобошье hаа, амархые мэдэнгүйгөөр музейнгээ экспонадуудые олон болгохо ба гоё hайхан болгохо талаар үдэрhөө үдэр бүри ехэхэн оролдолготойгоор хүдэлмэрилнэ. Сүлөөтэй сагтаа манай ороной бүхы районуудhаа ерэhэн бэшэгүүдтэ харюу үгэхэ гү, али радиогоор дамжуулхын тула ээлжээтэ лекци бэшэхэ болон ажахын удхашанартай асуудалнуудые шиидхэжэ сагаа үнгэргэдэг байна. Дайн сэрэгэй жэлнүүдтэ хэдышье бэрхэшээлтэй байбашье hаань, музей соонь гоё hайхан ба гуримтай байна.

Кяхтынхид, тэрэшэлэн манай республика ба ороной бүхы ажалшад Алевтина Николаевнае ехээр хүндэлдэг болоо. Энэ арад зоной хүндэлэлгые Алевтина Николаевна хадаа хүнгэхэнөөр олоо бэшэ, харин хэдэн арбаад жэл соо эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр хүдэлмэрилжэ, арад ниитэдэ ехэхэн туhатай хүдэлмэри хэжэ олоhониинь хэндэшье мэдээжэ.

Советскэ правительство болбол Алевтина Николаевнагай хэhэн хүдэлмэридэ үндэр сэгнэлтэ үгэхэ зуураа hаяхан Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаhан байгаа. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай гараhанhаа хоёр хоног үнгэрөөд байхада Алевтина Николаевнагай нэрэ дээрэ хэдэн арбаад телеграмма ерэбэ. Тэрэниие үндэр шагналтайнь дашарамдуулан амаршалhан байха юм. Амаршалгын телеграммануудые Москва, Чита, Улан-Удэ болон Советскэ Союзай бусад олон городуудhаа таниха нүхэдынь үгэhэн байна. Мүн иимэ телеграмманууд хилын саанаhаашье абтаба.

Мүнөөдэр Бурят-Монгол республикын ажалшад болбол Кяхтын түүхэ ба нютагые шэнжэлхэ Музейдэ 50 жэл хүдэлмэрилhэн ба мүнөө 70 наhа гүйсэhэн Алевтина Николаевна Орловагай алдарта ойе тэмдэглэжэ байна. Энэ ой болбол манай республикын соёл культурын ажабайдалда нэгэн ехэ ушарал мүн болоно.

Алевтина Николаевнагай түрэhөөр 70 жэл гүйсэhэндэнь халуунаар амаршалаад, саашадаа энхэ элүүр hуухыень хүсэнэбди.

Р. ТУГУТОВ.

Венгерскэ правительствын хэмжээ-ябуулганууд

БУДАПЕШТ, августын 5. (ТАСС). Гадаада хэрэгүүдэй министр Дьеньеши Янош гэгшын дурадхалаар венгерскэ министрнүүдэй совет болбол сэрэгэй гарза гайе бусаан түлэхэ хэрэгые эрхилхэ комиссариат бии болгохо тухай шиидхэбэриие баталhан байна.

Юстициин министр Рис Иштванай дурадхалаар министрнүүдэй совет болбол гэмтэ ябадал хэгшэдэй нюураараа байгаагүйшье hаань, тэдэнэй хэрэгыень хаража үзэхэ сүүдүүдэй эрхэ тухай декрет батална.

Петэниие сүүдлэлгэ

ПАРИЖ, августын 7. (ТАСС). Мүнөөдэр Петэнэй хэрэг тушаа сүүд дээрэ урдань Вишиин правительствын» дотоодо хэрэгүүдэй министр байhан Марсель Пейрутон гэгшэ гэршэлхэ үгэнүүдые хэлэбэ, тэрэ хадаа Фрэн гэжэ түрмэдэ хаалгатай байhанаа сүүдтэ асарагдаа. Лаваль болбол Чад (Центральна Африка) гэжэ нуур шадар байhан французска сүлөөтэ сэрэгүүдтэ немецүүдтэй хамта доботолхо гэhэн юм гэжэ хэлээ...

Мүн асуултада ороhон бусад олон гэршэнэр эзэмдэлгын үе соо Петэнтэй холбоо барисаатай байhан хадаа, өөhэдынгөө далдалагшые сагаанда гаргаха hанаатайгаар хэлэбэ.

Харюусалгата редактор Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

РЕДАКЦИ ба ХЭВЛЭХЭ ГАЗАРАИ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. ответ. редактора—7-89, ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89, сельского хозяйства—6-03 писем и переводов—6-03 (2 зв); объявлений—2-64 (2 зв.).

Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР Тираж 5.500.